

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5'20, za pol leta K 2'60, za četrt leta K 1'30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadst.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dveh kratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Ne frankirana. pisma se ne sprejemajo.

Po sklepu seje zaupnikov strokovnih organizacij dne 28. oktobra t. l. sklicujemo na 26. decembra 1917.

Občni zbor

zveze delavskih društev Kranjske, Štajerske, Koroške, itd.

DNEVNI RED:

1. Blagajniško poročilo;
2. Situacijsko poročilo;
3. Volitev načelstva in nadzorstva;
4. Sklepanje o načinu nabave potrebnih pripomočkov;
5. Razno.

§ 10. Zveznih pravil se glasi: Za vsakih 100 članov pošlje podružnica po enega delegatov na zborovanje.

Vse podružnice pozivamo, da takoj izvolijo delegate, ter njih imena naznaniijo zvezi (tajniku s. Viktor Zore, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/I.)

Delavska knjižica.

V Avstriji imamo še vedno uvedeno delavsko knjižico, ki so jo drugod že zdavnaj odpravili. Kako neprimerna je ta odredba, nam potrjujejo zlasti številne obravnave pred obrtnim sodiščem, ker skušajo podjetniki vedno in vedno izvajati z njim kakršne koli presije na delavce. Ne le, da služi delavska knjižica kot beležnica za razne znake, seveda tajne, s katerimi očrtnijo podjetniki delavca in vodijo zlasti tam, kjer je podjetniška organizacija bolj izvedena s pomočjo delavskih knjižic takozvano „črno listo“, marveč tudi o mnogih drugih primerih zlasti radi pridržujejo knjižico in povzročajo delavcu čisto škodo in ga ovirajo v svobodnem boju za njegovo eksistenco.

Nedavno je hotel podjetnik obdržati delavsko knjižico, ker je delavec izgubil denar in si je podjetnik skušal z pridržanjem knjige zagotoviti povrnitev izgubljenega zneska. Obrtno sodišče pa je priznalo delavcu odškodnino zaradi zadržanja delavske knjižice in jo utemeljilo z naslednjimi razlogi,

Delavcu gre zaradi zadržane delavske knjižice odškodnina, ker mora toženec po pravilno razrešenem delovnem razmerju po zakonu knjižico izročiti delavcu. Če tudi še dne 4. maja ni prenehalo končno delavno razmerje, marveč je bilo nadaljevanje odvisno od takojšnjega povračila, je bilo razrešeno tistega dne, ko je tožitelj zahteval knjižico, z njegovim izstopom. Naziranje toženca, da sme knjižico obdržati kot kavcijo do polnega povračila svojega zahtevka, je po naravi delovnega

nakaza očitno nepravdo in bi imelo za posledico, da bi zaradi povračila takih zahtevkov delavec ne mogel sprejeti dela in bi bil z rodovino vred prepuščen bedi in tako bi mu res bilo trajno nemogoče odplačati dolg.

Drugi podjetnik pa je sicer hotel izročiti delavsko knjižico, a obenem je zahteval potrdilo na zadnji strani tovarniškega reda. Delavec tega potrdila ni hotel dati na tovarniškem redu, marveč le na posebnem listku. Podjetnik mu je vzel zopet knjižico ter jo je založil pri sodniji. Na tožbo delavčevu je bil obsojen v povrnitev škode, ki jo je imel delavec. Utemeljitev razsodbe je naslednje vsebine:

V § 80 e obrtnega reda je izrečena dolžnost obrtnika, da sprejme ob vstopu delavca knjižico v hrambo, jo na uradno zahtevo predloži in po redni razrešitvi delovnega razmerja delavcu zopet izroči, to je javno-pravni, obrtnopolicijski predpis. Čeprav se lahko z zasebnopravnega stališča presoja z oddajo delavske knjižice v varstvo ustvarjeno pravno razmerje po analogiji določb o hrambeni pogodbi (plenarna razsodba najvišjega sodnega dvora z dne 9. novembra 1904), se vendar ne nanašajo vse na hranbeno pogodbo se nahajajoče določbe zasebnega prava tudi na to pravno razmerje. Omenjena plenarna razsodba naglašja, da se ne more nanašati na § 962 obč. drž. zakona, ker delavec pred svojim izstopom ne sme zahtevati delavske knjižice, dopušča pa, da se založi po § 1425 obč. drž. zak. pred sodiščem.

Sodišče se je pridružilo temu pravnemu naziranju, da v zmislu § 1425 upravičena založitev knjižice pri sodniji, če to pove delavcu obenem, oprošča delodajalca dolžnosti, da bi vrnil delavcu knjižico, toda priznalo je, da se ta izročitev ni izvršila pravnomočno.

Na podlagi izpovedb prič, ki jih je navedel toženec, je razvidno, da je uradnik toženca zahteval knjižico, ki jo je delavcu že dal nazaj, in delavec mu jo je tudi dal. Ali je delavec odklonil potrdilo prejema na predloženem obrazcu ali sploh vsakršno potrdilo ni važno, zakaj če bi moral dati tako potrdilo v zmislu § 1426 obč. drž. zak. v tem slučaju, se sme ta zahtevati šele po plačilu („od zadovoljenega“) ne pa obdržati delavsko knjižico kot za stavo za odrečeno potrdilo. Knjižico mora delodajalec v zmislu § 80 e obrtnega reda ob redno razrešenem delovnem razmerju delavcu vsekakor izročiti, ker sicer nastopi odškodninska dolžnost za obrtnika po § 80 g obrtnega reda. Ker je uradnik tožene firme hotel izročiti knjižico le proti potrdilu, in je hotel izvršiti s tem dolžnost firme pod nedopustnim pogojem, je tožitelj odklonil sprejem opravičeno in založitev pri sodniji se je izvršila brez pravno utemeljenega vzroka. Tožena firma torej zaradi tega ni bila oproščena dolžnosti, vrniti knjižico in mora trpeti tudi posledice te zamude.

Spomni se podpornega sklada!

Mirovna manifestacija dunajskega proletariata.

Dunajski sodrugi in sodružice so priredili v nedeljo dopoldne ob 10. velik mirovni shod v veliki dvorani Koncertnega doma. Manifestacije se je udeležilo več nego 50.000 ljudi. Zborovalci so prihajali iz posameznih okrajev z zastavami in napisi: „Hočemo mir!“ „Proč z vojnimi hujskači!“ itd.

Sodrugi Viktor Adler, Franc Domes, Viljem Ellenbogen, Karl Renner, Karl Seitz in Poppova so govorili in razložili, da je dozorel mednarodni položaj tako daleč, da je mir mogoč. Z velikanskim odobravanjem je bila sprejeta naslednja

resolucija:

Dunajsko delavstvo, zbrano da izrazi svojo vročo željo za konec vojne, izjavlja: Svetovno politični dogodki zadnjih tednov so podrli vse ovire, ki so bile na potu mirovnim pogajanjem. Splošno se spoznava, da vojaška sredstva ne morejo odložiti vojne. Dolžnost vlad je, da jasno in nedvoumno določijo svoje vojne cilje ter ustvarijo podlago za doseg trajnega miru.

V trenutku, ko so petrograški delavci in vojak iztrgali oblast izdajniški buržvaziji, ko so prevzeli vladu ter svetu vnovič predložili mirovno ponudbo ruskega ljudstva, ponudbo brez aneksij in brez odškodnin, pošilja dunajsko delavstvo tople pozdrave petrograškemu delavstvu. Zmagi petrograških delavcev pozdravljamo kot začetek nove dobe v osvobodilnem boju mednarodnega proletariata. Zmagi proletarske mirne volje nam daje upanje, da se bo skupnemu stremljenju delavcev vseh dežel končno posrečilo, napraviti konec krvavi moritvi. Obljubimo, da se bomo v naši državi neustrašeno dalje borili za dokončanje vojne, po skorajšnjem demokratičnem, življenjskim potrebam vseh narodov odgovarjajočem miru.

Prepričani smo, da se doseže konec vojne, če Nemčija in Avstro-Ogrska podata roko jima nasproti prihajajoči ruski demokratizaciji. Vsak kakršenkoli vladni načrt, ki bi preprečil ali oviral sklep miru odklanjamo odločno in brezpogojno. Avstro-Ogrsko vladu pozivljamo, da sporazumno z zveznimi vladami sovražne države takoj povabijo k mirovnim pogajanjem ter da jim v tem povabilu izrecno in nedvoumno povedo:

1. Da centralne države ne streme po osvojitvi sovražnega ozemlja in da ne zahtevajo nikakih vojnih odškodnin.

2. Da centralne države nečejo anektirati Belgije, Srbije, Romunije, Poljske, Litavske in Kurske in da jih tudi ne namestavajo politično sebi pripojiti, niti jih obdržati v gospodarski ali vojaški odvisnosti.

3. Da hočejo centralne države mirovnemu kongresu predložiti konkretne predloge o uredbi mednarodnega prava, o mednarodnem razoroženju in o rešitvi vseh mednarodnih sporov po obligatoričnem razsodišču.

4. Da vlade centralnih držav priznajo v Rusiji sedaj faktično obstoječo javno oblast ter jej ravno tako kakor vsem vojujočim se državam v svrhu mirovnih pogajanj ponudijo premirje.

Shod si je svest, da s temi zahtevami ustreza želji vseh narodov avstro-ogrske monarhije in da ostane vojna gonja posameznih kapitalističnih in neznatnih nacionalističnih skupin spricho splošne želje po miru v naši državi brez vsakega vpliva.

Poljsko vprašanje v poslanski zbornici.

V petek dne 9. t. m. je bila seja državnega zbora zelo razburljiva. Stala je pod vtisom poljskega vprašanja. Sedem interpelacij glede tega vprašanja je bilo vloženo. Tako interpelacija Ukrajincev, Jugoslovancev, Čehov, socialnih demokratov, dunajskih svobodomiselnih, Romunov in ukrajinskih socialnih demokratov. Vršili sta se dve konferenci načelnikov strank ter je bilo sklenjeno, da se poljsko vprašanje obravnava v tej seji do konca. Nekoliko se je razburjenje poleglo, ko se je izvedelo, da o polj. vprašanju še ni padla končna odločitev. O polj. vprašanju prinašamo na drugem mestu tako obširna poročila, da bi bilo odveč ponavljati vse podrobnosti. Poslanec s. dr. Adler, ki je govoril v imenu nemških socialnih demokratov, je opozarjal zlasti na vtis v ententnih državah. Nastopil je tudi proti nemškim aspiracijam v Rusiji, ker naglašal, da bi pomenila izguba Kurlandije za Rusijo izgubo edinega pristanišča brez ledu v Vzhodnem morju. Tudi on je naglašal, da je načrt vlade resno ogroženje miru. Obenem pa tudi ogroženje demokracije v Avstriji. Tudi prijateljstvo med Avstrijo in Nemčijo bi se kaj hitro krhalo. Vsa politika centralnih držav se obrača proti demokratični Rusiji ter ogroža rusko revolucijo, ki je oprostil centralne države neprestane grožnje carizma. Poljski narod naj dobi samostojnost. Zato ravno protestira socialna demokratizacija proti temu, da se mu vsiljuje mornarična ustava. Poslanec s. Saitz zahteva, da stavi Avstrija sedaj zopet svoje mirovne pogoje. Ljudski zastop noče drugega kakor mir brez aneksij, brez odškodnin in kontribucij, mir na podlagi pogodbe vseh narodov. Govorili so k temu vprašanju tudi dr. Ravniher in dr. Korošec. Ministrski predsednik Seidler je izjavil, da še ni nikakih dogovorov glede tega vprašanja. To je mogoče. Toda berlinske vesti poročajo, da so se vršila tozadevna pogajanja in razgovori, kar popolnoma opravičuje interpelacije v državnem zboru. Parlamentarci so popolnoma pravega nazora, da bi politične spremembe v tej smeri le otežkočale glavni smoter vsega sveta — mir.

Proletarci vseh dežel, združite se!

Mirovni predlog nove ruske vlade.

Med ruskimi demokrati sta dve skupini socialnih revolucionarjev, ki jima pripadata Lenin in Trocki. Dosedanja večina v delavskih in vojaških svetih je bila mnenja, da treba v Rusiji napraviti red obenem s pomočjo meščanskih strank ter da treba nadaljevati vojno do končne orožne zmage. Boljševiki so pa za takojšen mir. Najprej so zahtevali boljševiki konferenco delavskih in vojaških svetov, toda večina se je odločila za demokratično konferenco, ki se je vršila početkom oktobra. To konferenco so posetili tudi zastopniki občin in kmetijskih združenj, tako da delavski in vojaški sveti na njej niso imeli večine. Posledica tej konferenci je bila, da je dobilo v novi vladi meščanstvo zopet več mest, delavski sveti pa manj. Vojna politika je torej zmagala. Boljševiki niso bili zadovoljni s to politiko in pridobivali več in več pristašev, dokler so zmagali in sklenili sklicati dne 6. nov-

kongres delavskih in vojaških svetov z geslom, da z meščanskimi strankami ni mogoče več delati, ker je vlada začela preganjati tudi vojaške odbore.

Dne 6. in 7. novembra je sklenil kongres odstaviti vlado, se polastil Peterburga s pomočjo vojaške garnizije in kronštadskih mornarjev ter takoj naročil novemu upravnemu svetu, da izvede glavni program boljševikov: razdeli graščinska zemljišča kmetom, skliče čimprej ustavni zbor in predvsem ponudi Avstriji in Nemčiji poseben mir ter pozove vse države, da napravijo konec vojni. V ta namen je kongres sprejel resolucijo, ki jo je predložil vladam in delavstvu vseh vojujočih držav, da se preneha z vojno.

Po poročilih iz Peterburga je vsebina resolucije naslednja:

„Vsled revolucije z dne 6. in 7. nov. sestavljena vlada delavcev in kmetov predlaga v sporazumu z delavskim in vojaškim svetom vladam vseh vojujočih se strank, naj takoj prično pogajanja za demokratičen pravičen mir brez aneksij, to je brez osvojitve tujega ozemlja, brez nasilnega priklapljenja tujih narodnosti in brez odškodnin. Pod aneksijo ali nasilnim priklapljenjem razume vlada vsako priklapljenje male slabotne narodnosti k veliki mogočni državi, brez njenega privoljenja, ne glede na stopnjo njene civilizacije in njenega geografičnega položaja, naj si bo v Evropi ali onostran oceana. Aneksija ali nasilno priklapljenje je, če kaka država kako ljudstvo nasilno obdrži, če neče prebivalstvu priznati pravice, da si samo uredi svojo politično vladno obliko. Vlada slovesno proglašja svoj sklep, da podpiše mir, ki bo pod navedenimi, za vse narodnosti pravičnimi pogoji napravil konec tej vojni. Ob enem izjavlja vlada, da navedene pogoje ni smatrati za končnoveljavne. Pripravljena je, da vse druge pogoje vzame v pretres, vztraja pa pri tem, da dotične vojujoče se države te predloge hitro in jasno predložijo.“

Vlada odpravi vso tajno diplomacijo in je trdno sklenila, da bo mirovna pogajanja vodila javno in pred celim svetom in da bo objavila vse odobrene ali sklenjene tajne pogodbe katere je sklenila vlada veleposestnikov in kapitalistov od februarja do 7. novembra. Vlada proglašja, da smatra te tajne pogodbe za ničeve, v kolikor obsejajo predprave in prednosti veleposestnikom in kapitalistom, v kolikor vzdržujejo in pomnožujejo velikoruske aneksije. Vlada predlaga vladam vseh vojujočih se držav, da sklenejo takoj premirje za tri mesece, kateri čas bi zadoščal, da se mirovna pogajanja privedejo k ugodnemu koncu. Predlaga dalje, naj se mirovnih pogajanj udeležijo zastopniki vseh narodnosti ali narodov, ki so zapleteni v vojno ali ki po vojni trpe škodo, in naj se skliče za končnoveljavno odobrenje izgotovljenih mirovnih pogojev konferenca obstoječa iz zastopnikov vseh narodov sveta.

Izročajoč te mirovne predloge vsem vojujočim se državam obrača se začasna vlada ruskih delavcev in kmetov zlasti do razredno zavednega delavstva treh največjih narodov sveta, namreč Anglije, Francije in Nemčije, ki imajo največje zasluge za napredek in socializem in ki pojmiyo probleme, kateri se pred njimi razvijajo, probleme osvoboditve človeštva od vojnih grozot. Prepričana je, da bodo zastavili vse moči in vso nesebično energijo, da se izvrši mirovno delo in da se vsi delavski razredi osvobodijo izkoriščanja.“

Ponudba je vsekakor pomembna. Rusija je prva dežela, v kateri je proletarijat zavzel državne posle in namerava izvesti svoj program doma in tudi glede na vojno. Vprašanje je le, kako bodo države vpoštevale dobrohotne predloge ruske demokratične vlade. Vse okoliščine kažejo, da jim prevrat v Rusiji ni všeč. Sporazum niti neče priznavati nove vlade. Kljub vsem tem pomislekom je pa položaj kar najugodnejši za mir in če miru ne bo, bo to le krivda krvoželjnega imperialističnega kapitalizma.

Organiziranje.

Nikdar še ni bilo na svetu toliko govorjenja o organizaciji kakor sedaj ob vojni. Organizacija je sedaj glavna misel državnega delovanja povsod, in narodi se bahajo drug proti drugemu s svojimi organizacijami, ki so jih sedaj zgradili in jih skušajo izpopolniti.

Če je kdo opravičen, potem smo mi opravičeni nositelji organizacijske misli, in zato bi morali pozdravljati to organizatorično delovanje z veseljem in zadovoljstvom. In vendar kako le malo navdušuje to naša srca. To ni duh našega duha.

Če zgradimo hišo na trohnelem temelju, naj jo krpamo in popravljamo še tako in jo obložimo še s toliko lepo oklesanimi kamni: ostane stara in nam ne napravlja veselja. Če hočemo napraviti kaj dobrega, moramo izboljšati najprej temelj in ga utrditi in prav postaviti, potem stoji stavba sama.

Naša današnja organizacija ni nikakršna organizacija v pravem pomenu besede. Pravzaprav je le organizirana anarhija. Nima zdrave, naravne podlage, in zato naj delamo organizatorično še tako pridno: ker tla niso dobra, napravlja se vedno večje in manjše luknje, po kateri zdrče tisti, ki bi pravzaprav morali ostati v njej.

Komur je res organizacija sveta pri srcu, ta more biti le pri nas. Pri nas je misel organizacije najčistejša in naravna. In ker razvoj sveta ni nič drugega kakor vedno bolj naraščajoče organiziranje, smo gotovi, da dosežemo naš smoter. Priiti mora. Naravni princip je to.

Domači pregled.

Delavski žepni koledar za leto 1918 se bo letos nekoliko zakesnil, ker primanjkuje delavskih moči. Vsekakor pa izide okoli 1. decembra. Vse sodruge in zaupnike, ki še niso poslali prednaročil, vabimo s tem, da to store čimprej, da koledar takoj, ko bo gotov lahko razpošljemo. Trdo vezan izvod bo veljal K 1.50, po pošti 10 h več. Izšel bo tudi v izdaji za rudarje in železničarje kakor lani. Naročila sprejema Založba delavskih koledarjev v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6/1.

Mirovne shode priredi v nedeljo dne 18. t. m. socialno demokratična stranka na Stajerskem.

Društveni shod na Jesenicah se bo vršil v nedeljo dne 18. novembra 1917 ob 9. dopoldne pri Jelenu. Na dnevnem redu je: Organizacija in delavstvo. Spricho položaja je nujno potrebno, da se delavstvo udeleži kar v največjem številu tega shoda.

Z Jesenic. Na Jesenicah na Gorenjskem se delavstvu godi jako slabo. V avgustu in septembru mesecu so dobili približka 4 kg krompirja na osebo, v mesecu oktobru pa 5 kg. To je ves približek, ki ga dobivajo povsod. Enako je s špehom in mastjo. Za mesec oktober so dobili na delavno osebo 28 dkg; špeh je bila sama koža in je veljal 28 K kg. Za ta mesec smo dobili samo za 14 dni moke, drugega pa sploh nič; danes imamo že 9. november pa še nimamo kart ne za mast ne za sladkor. Delavstvo zahteva od odbora in zaupnikov pomoči in zaupniki hodijo vsak mesec od gospoda do gospoda, a ne pomagajo vse skupaj nič. Tolažijo nas, da blago pride, da je na poti. To se ponavlja vsak mesec. Če železniška uprava preskrbi železničarjem že 21. v mesecu karte in živež, če to lahko store občine, zakaj se te stvari pri nas toliko zadržujejo. Ljudstvo je jelo pešati in bolehati. Vzrok temu pojavu je — prazen želodec, in še ta slaba hrana, ki jo delavstvo dobi je brez zabele. In v tovarni priganjajo lačno delavstvo predelavci, da naj marljivo dela. Gospodje pri tovarni dobe vedno karte in živež o pravem času, če pa delavstvo prosi za karte, pa pravijo, da jih še ni. Zaraditega se tudi gospodje upirajo

vojni zvezi, ker bo potem razdeljevano blago, kar ga bo, popolnoma enakomerno. Če se razmere na Savi ne izpremenijo, bo to silno neprijetno. Prosimo pa oblasti, da napravijo konec tej bedi.

V delegacije so izvoljeni v državnem zboru za Goriško in Gradiško Fon, za namestnika dr. Gregorčič; za Koroško Waldner. (nem. nac.), namestnik Dobernig (nem. nac.) za Kranjsko dr. Korošec, namestnik vitez Pogačnik; za Štajersko baron Pantz in Tomaschitz, namestnik Prischinig; za Trst s. Pittoni, namestnik Grigorovici.

Rudarji, pozor pri zahtevi po mezdi za čas v zmislu § 1154 b. Člane opozarjamo, da naj se, če so vložili tožbo nikar ne poravnajo več z rudniškim vodstvom, marveč naj v takih primerih svetujejo vodstvu, da se obrne na članskega zagovornika. Ker člani tega ne store, se dogodi prav čisto, da člani dobe sicer odškodnino, a morajo plačati tožbene in zastopniške stroške sami. Vsled poravnave vodstva niso dolžni plačati stroške, če so obsojena, morajo plačati tudi stroške. Nimamo seveda nič proti temu, če kdo sam plača stroške, ki bi jih moralo plačati rudniško vodstvo, toda organizacija pa vendar ne more zaradi takih nepremišljenih korakov plačevati stroške namesto podjetnikov.

Koks zasežen. Ministrstvo za javna dela je odredilo, da se koks, ki ga izdelujejo plinarne, ne sme več oddajati za kurjavo zasebnikom, ampak se razdeli tako, kakor odloči cesarska namestnija.

Rekviriranje žita se bo letos vršilo zopet po staremu načinu potom revizijskih komisij od hiše do hiše, ker oblast trdi, da se ni oddalo niti približno toliko žita, kolikor se ga je predpisalo za oddajo. V občinah, kjer se je žito oddalo prostovoljno, oziroma kjer se bodo sedaj oddali, ne bo prisilne revizije. Če torej imajo v kateri občini, kljub letošnji suši, kaj za oddati, naj raje prostovoljno oddajo, da se tako izognejo sitnostim, ki so zvezane z revizijskimi potom vojaških komisij.

Poziv nesposobnih črnovojnikov. Z Dunaja poročajo, da bodo nesposobni črnovojniki še tekom meseca novembra pozvani v vojaško službo brez orožja.

Črnovojniki se oproščajo na tri načine: na nedoločen čas, začasno in s končnim rokom. Slednji bi bili morali obnoviti prošnjo do 25. oktobra. Kako naj pa to store, če so jim bili dostavljeni odloki po danem terminu in so nekateri vsled neugodnih poštinih razmer prejeli tozadevne odredbe šele meseca novembra. Če so zamudili rok, ga niso po lastni krivdi, ker niso bili pravočasno obveščeni in pričakujemo od merodajne strani potrebnih ukrepov, da ne bodo prebuda prizadeti.

Uravnava prometa z jedilnim kostanjem. C. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko je dalo z ukazom z dne 30. oktobra 1917. št. 22.174 jedilni kostanj na Kranjskem pod zaporo. Kljub zapori pa smejo posestniki jedilnega kostanja: a) tiste množine porabljati, ki jih potrebujejo za prehranjevanje pripadnikov svojega gospodarstva; b) iz svojih zalog prodajati neposrednim porabnikom in sicer enemu in istemu ne več kot 20 kg. Pridelovalci, branilci in trgovci morajo svoje zaloge kostanja v osmih dneh ponuditi v nakup deželni nakupovalnici za sočivje in sadje v Ljubljani (Gradišče št. 10. I. nadstropje). Ako ponudnik v teku 14. dni po datumu prejemnega potrdila, ki ga v treh dneh izda poslovalnica, ne dobi obvestila, da se bo kostanj od njega prevzel, sme z istim prosto razpolagati. Kostanj sme pridelovalec prodajati 100 kg po 80 K. Ako je železniška postaja oddaljena 5—10 km, se zviša cena za 2 K, čez 10 km pa za 3 K za metrski stot zdravega blaga. Pri nezdravem blagu se cena primerno zniža. V trgovini na debelo se sme kostanj prodajati po 96 K za kg. — Pošiljatve kostanja smejo železniške postaje sprejemati le, ako so pri tovarnih listinah pridejana prevozna potrdila

deželne poslovalnice za sadje in sočivje. Tozadevni prestopki se strogo kaznujejo.

Sedmo vojno posojilo. V trenutku, ko prodirajo naše zmagojuče armade vedno dalje v Italijo, je vlada razpisala 7. vojno posojilo. Pogoji so zelo ugodni. Podpisati je mogoče: 1. 40 letno davka prosto 5½ % no državno posojilo v kosih po 50, 100, 200, 1000, 2000, 10.000 in 20.000 K. Obresti se bodo izplačevale v polletnih obrokih za nazaj dne 1. februarja in dne 1. avgusta vsakega leta. Posojilo se bo vračevalo v letih 1923 in 1957 na temelju izžrebanj. Vračevalo se bo po popolni imenski vrednosti, med tem, ko znaša podpisovalna cena le 92 od 100. 2. Davka proste ravnotako 5½ % ne državne zakladnice v kosih po 1000, 5000, 10.000 in 50.000 K, ki se jih bo vrnilo dne 1. avgusta 1956 po polni imenski vrednosti. Podpisovalna cena je določena s 94 K od 100, obresti se bo naknadno izplačevalo v polletnih obrokih dne 1. februarja in dne 1. avgusta vsakega leta. Podpisovalni rok se je pričel v ponedeljek, dne 5. novembra 1917, in se neha v ponedeljek, dne 3. decembra 1917, ob 12. uri popoldne. Priglasiti se more pri vseh poštinih uradih, davkarijah, bankah, hranilnicah, domačih posojilnicah in šolskih nabiralnicah, kjer je dobiti tudi vsa natančnejša pojasnila. Kdor more, naj podpiše 7. vojno posojilo.

Posebna pojasnila za vrnitev beguncev. Goriško okrajno glavarstvo je pred nekaj dnevi poročalo županom, da dobe županstva posebna pojasnila za vrnitev beguncev. Z ozirom na slabo stanje hiš ne bo mogoča vrnitev vseh beguncev naenkrat. Potrebno je predvsem, da se popravi primerno število hiš. — Razveseljiva je bila vest o povrnitvi, ali tako hitro se vrniti, kakor so si nekateri predstavljali, ne bo mogoče. Opisano je bilo že, kako je sedaj na Goriškem in navetovano, kaj se mora najprej zgoditi glede poslopij, cest, polja, aprovizacije in zdravstva, da bo mogoča povrnitev. Kdor bi silil poprejš, silil v nesrečo. Župani goriški hodijo domov gledat, kake so njihove občine. Poročila pravijo soglasno, da je strašno. Treba bo pač dobrega in intenzivnega delovanja vseh županstev v prizadetih krajih skupno z drugimi činitelji, da se bo mogla Goriška obnoviti. Županske zveze bodo imele dovolj posla. Časi so resni in zato niti ni treba posebej poudarjati, da treba za uspešno delo sporazuma in trezne predanosti.

Šolstvo in vojna. Marsikdo bi mislil, da vojna ne more prav nič vplivati ali pa le malo na šolstvo. V resnici pa ni tako. Nikakor ne moremo biti veseli sedanjih šolskih razmer. Omenimo naj le te v Ljubljani. Pouk se vrši le deloma, časih so daljše počitnice in sedaj ko je nastala zima, so šole še vedno brez kurjave, dočim so po raznih pisarnah in zabaviščih požgali tone kurjave. Tem nedostatkem ni vzrok samo vojna, marveč v prvi vrsti anarhija v aprovizaciji. Tam, kjer ni taka nujna potreba, so celi kupi, kjer pa je treba, ni nič. Razentega pa imajo posamezne ustanove prednost pred javno potrebo. Vrhutega je pa v aprovizaciji odušna tendenca vsega gospodarstva prav mnogo kriva, da imamo tako mizerne razmere, ki jih povzročajo gospodje, katerim menda niti oblasti niso zrasle preko „gležnjeve.“

Nova omejitev uporabe papirja. Z Dunaja poročajo: Trgovinsko ministrstvo izda v kratkem naredbo, ki bo znatno omejila uporabo papirja. Izdelovanje raznih finih papirjev, ki niso neobhodno potrebni, bo sploh prepovedano. Izdelovanje drugih vrst papirja bo znatno omejeno. Prepovedano bo tudi razsipanje papirja, ki je bilo sedaj običajno v trgovskem prometu.

Pritožbena komisija I. v Gradcu je zvišala delavkam v tovarni za vagone (prej Weitzer) zaslužek na 50 h od ure. Zvišanje se tiče vseh onih delavk, ki so zaposlene pri mizarskih delih oziroma pri obdelovanju lesa. — Dne 2. novembra se je pa vršila

druga značilna obravnava pred tisto pritožbeno komisijo. Strojna tovarna v Andritzju je zahtevala da se dovoli odpust štirih delavcev, med njimi dveh zaupnikov. Vzrok odpusta je pomanjkanje premoga in drugega materiala, ker se mora zaradi tega omejiti obrat. Komisija je odpustu ugodila in stvarno res ni mogoče ugovarjati razsodbi. Vprašanje je pa, kakšne posledice utegne imeti to načelo za delavstvo in delovne razmere vobče. S to razzsodbo je prodrlo popolnoma napačno načelo, da se delovno razmerje razreši iz stvarnih razlogov tudi enostransko, kar v zmislu zakonitih odredb po našem mnenju nikakor ni opravičeno. Če je tako, se sili delavstvo zopet k samopomoči in to za vršitev rednega dela ne more biti dobro.

Številke. Madjarski statistik Fellner B. je izračunal, da znaša narodno imetje Cislajtaniije okolo 84 milijard 730 milijonov kron. Do 25. maja 1917 so narasli državni dolgovi na 54½ milijard in utegnejo narasti do konca julija 1918 na 72½ milijard.

Glasilo zveze tiskarskih pomočnikov „Vorwärts“ je proslavilo petdesetletnico svojega obstoja minuli teden. Ta organizacija, ki je stara že osemdeset let, ima jako bogato zgodovino kot strokovna organizacija.

Prva ogrska delniška pivovarna praznuje letos svojo petdesetletnico obstoja. Delničarji dobe 100 odstotkov dividende. Prebitek tega leta znaša torej toliko kakor temeljna glavnica. Ogrski pivovarnarji so torej tudi prav dobri gospodarji. A vse to je plod dela, zaslužek delavcev, ki ga ne dobe.

Ogri hočejo italijanski plen. Znano je, da Ogri svoje pridelke izvažajo v tujino, nego bi jih prodali avstrijskim sodržavljanom. Ko pa so naše armade v Italiji se polastile znatnega plena živil, pa že prihajajo Ogri in zahtevajo ta živila za-se. Tako se je v budimpeštanskem mestnem svetu zahtevalo, naj se večje množine v Italiji uplenjenega riža, olja, južnega sadja itd. odstopi Ogrski posebno Budimpešti.

Žito iz Rumunije. Izvoz žita iz območja vojaške uprave na Rumunskem je znašal dosedaj dobrih 1 milijon sto tisoč ton. Od tega skoraj osemsto tisoč ton pšenice. Avstro-Ogrska je baje dobila več kot polovico, ostalo pa Nemčija, Bolgarska in Turčija. Poleg tega se je še izvozilo mnogo koruze, rži, ječmena, sočivja, olja, vina in tobaka. Izvoz nove letine je še v teku. Iz Konstance so izvozili v Nemčijo 200.000 ton petroleja.

Žetev na Ogrskem. Na Dunaju mudeči se ogrski poljedelski minister Mezössy trdi, da prihodnja žetev ne bo slaba, da pa svari pred pretiranimi pričakovanji. Na noben način ne bo žetev slabša od lanske. Minister je pač hotel reči: „Ne mislite, da boste Vi papcali našo zlato pšeničico.“

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. V Benečiji napredujejo. Ob dolenji Plavi se vrše že boji. Bojna črta s tirolske strani je predrta in operacije napredujejo tudi od te strani. V zadnjem tednu so ujeli zopet blizu 20.000 mož. Očividno se Italijani tudi ob Plavi ne bodo mogli dolgo upirati prodiranju. Goriški osvobojeni deli zemlje so grozovito razdejani. Domačini, ki si prihajajo ogledovat svoje kraje, so silno potrti nad opustošenjem. — Na ruski in rumunski fronti ni bojev. V Macedoniji pa le manjši spopadi. — Na zahodnem bojišču so neprestano večji in manjši boji. — V Palestini so zavzeli Angleži Gazo in Hebron; do Jeruzalema imajo še okolo 30 kilometrov. Tudi v Mezopotamiji ob Tigrisu so nekoliko napredovali.

Proti nemškemu državnemu kanclerju grofu Hertlingu. Proti novi vladi grofa Hertlinga ne nastopajo samo konservativci, marveč tudi krogi veleindustrijalcev in liberalcev desnice. Tem krogom zlasti ni všeč

da se je krona vlada zahtevala demokracije ter napadajo zlasti narodne liberalce, češ, da nimajo nobene pravice do obstoja, ker so zapadli demokraciji. Pruski konservativni krogi dajo svojemu ogorčenju duška v teh le besedah: Usodo Pruske more voditi le oni, ki je sam z dušo in telesom Prus, ki živi in deluje kot Prus. To grofu Hertlingu ni mogoče. Vse njegovo notranje prepričanje ga stori, kot zastopnika političnega sistema papeževskega svetovnega gospodstva, nasprotnika sto in stoletnega notranjega razvoja Pruske. „Berliner Tageblatt“ piše k temu: Kulturno vprašanje je torej v teku. Vloge so razdeljene med nasprotniki Hertlingove vlade. Eni se bore proti demokraciji, drugi proti miru potom sporazuma, tretji proti ultramontanizmu in za pruski duh. — To nam le dokazuje, kako iznajdljivi so nasprotniki demokratizacije že v tem primeru, ko grof Hertling vendar ni demokrat do kosti, marveč le malenkosten reformist.

V Rusiji so razmere dovedle baje še do večjih zmešnjav kakor so bile. Saj ni nič naravnega. Boljševiki so izveli državni prevrat; to pa meščanstvu in plemstvu ne more ugajati. Združujejo se po vseh krajih in si skušajo zopet pridobiti oblast. Enako je vojaštvo razcepljeno. Iz vseh poročil, ki so nejasna in drug drugo pobijajo, je gotovo le to, da imajo se aj tam hude boje doma. Kerjenski in Kornilov hočeta zmagati, vrše se boji; druga poročila zopet pravijo, da hočejo druge socialistične stranke sestaviti novo vladno brez boljševikov. Sporazum ne bo priznal nove boljševiške vlade. Ruska revolucija bo imela, če ne drugega, vsaj to, da se zanese misel demokracizma v vse plasti ruskega prebivalstva.

Stavka premogarjev. V angleškem okrožju Wales je zavladala stavka v približno 30 odstotkov premogokopov. 100.000 rudarjev ne dela.

Ruski carski rodovini so dovolili, da se izseli iz Rusije.

Odstop Francoske vlade. Po odgovoru na razne interpelacije glede diplomatskega in vojaškega položaja je sprejela zbornica z 250 glasovi proti 192 glasovom dnevni red, ki izreka vladi nezaupanje. Po končani seji zbornice je ministrstvo Painlevé podalo demisijo.

Ententni vojni svet. V poslanski zbornici je izjavil Bonar Law, da se je sestavil vojni svet, da spravi vojaške akcije entente v sklad. V vojnem svetu so ministrski predsedniki in po en član francoske, italijanske in angleške vlade. Vojni svet se bo sestajal vsaj enkrat na mesec v Versaillesu. drugod pa, kakor bo nanoslo. Glede pristopa ostalih velesil in zaveznikov se vrše po-

gajanja. Zastopnik Anglije bo sir Henry Wilson, zastopnik Francoske Foch. »Times« pišejo: Novi vojni svet bo imel za posledico, če bo dobro deloval, da se poveljnikom na fronti ne bo več treba bati, da bi se jim njih načrti naenkrat motili vsled dogodkov na drugih delih fronte. »Morning Post« se boji, da bo ta nova institucija podredila vojaško vodstvo politiki.

Holandska se oborožuje in je uvedla civilno vojaško dolžnost.

Trockij. Poleg Ljenina, ki se je postavil na čelo ruske vlade stoji v ospredju sedanje ruske vlade Lev Trockij. Bronstein-Trockij je doma iz Nikolajevska in stoji v 37. letu. Že kot 19 leten deček je bil zaradi socialističnega nastopanja pregnan v Sibirijo, odkoder pa je zbežal in živel nato v inozemstvu, kakor Ljennin. Prej se je prišteval menjševikom, od katerih pa se je ločil ter prestopil k boljševikom. Novembra in decembra 1915 je stal na čelu petrografskega delavskega sovjeta. Spisal je nemško knjigo o ruski revoluciji. Bival je zadnja leta na Dunaju, neposredno pred izbruhom vojne pa v Ameriki.

Na Španskem so dobili novo vladno. Novi ministrski predsednik Garicia Prieto je podal izjavo, v kateri naglašala nevtrajno politiko Španije.

Odbor Carnegijeve mirovne ustanove, ki jo je ustanovil bogati Amerikanec in propagator svetovnega miru, je izjavil, da je po njegovem mnenju najuspešnejši pomoček za doseg trajnega mednarodnega miru nadaljevanje vojne proti cesarski nemški vladi do končne zmage demokracije.

Državljska vojna na Kitajskem. »Morningpost« poroča iz Šangaja, da so čete neodvisnih v provinciji Hunan, s pomočjo velikih ojačenj iz Kvantuna tu Kvangsija zavzele Henšan. Zaman so svetovali provincijalni gubernatorji in angleški poslani ministrskega predsedniku Tuanšiju, da naj se sporazume z vstaši.

Naročajte
in širite

„NAPREJ“!

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

RIE KECN
vam plačam, če ne odpravi moj uničevalec korenin „Ria-Balsam“ vašo kurja očesa, bradavice in oroženelo kožo v treh dneh brez bolečin. Cena lončku s poroštvenim listom K 275, trije lončki K 5-50, 6 lončkov K 8-50. Stotino zahvalnih in priznanih pisem. Kernen, Košice (Kaschau, Kassa) 1. pošt. predal 12/639, Ogr.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premurov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trebnje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnja gora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznica za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Franc Minar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznica za zdravnika (bolniško zglednico), brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih; Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin.

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.